

**Setmana
DELS DRETS
DELS INFANTS**

TIAB
TAULA D'INFÀNCIA
I ADOLESCÈNCIA
DE BADALONA

Taula rodona:
Conversem amb joves migrants sols

**Infants i joves de tota MENA,
tots tenen drets!**

21 de novembre de 2019,
a les 17.30, a l'Espai Betúlia
(C. d'Enric Borràs 43-47, al costat de la Biblioteca Can Casacuberta)

 Ajuntament de Badalona **ESTIMEM**
BADALONA

Materials per socialitzar

Secretaria tècnica
Badalona, novembre 2019

La paraula hoste denota tant a qui acull com a qui és acollit. És un terme miraculós. ¡És ambdues coses! Aprendre a ser el convidat dels demás i deixar la casa a la que has estat convidat una mica més rica, més humana, més bella del que un l'ha trobat. Crec que és la nostra missió, la nostra tasca.

George Steiner

Amb el nostre especial agraïment a les entitats
ISOM SSCL-Gestió de projectes socials
i GEDI-Cooperativa d'Iniciativa Social

Veure les fotos de l'activitat:
<http://tiab-badalona.cat/veure-fotos/>

Els membres de la **Taula d'Infància i Adolescència de Badalona (TIAB)** estem convençuts de que la principal eina per construir convivència és el diàleg. Per això, volem compartir un espai de conversa i de reflexió amb joves que han migrat sols i han arribat al nostre País, amb l'objectiu de conèixer de primera mà la seva realitat, experiència, preocupacions, expectatives... i promoure el coneixement i el reconeixement mutu.

Aquest acostament a la realitat de l'altre considerem que és el primer pas per incorporar noves mirades i noves formes per vincular-nos a aquest col·lectiu d'infants i joves, tenint en compte valors, actituds, conductes i respostes basades en:

- La cura de l'altre, l'acollida i l'hospitalitat.
- La responsabilitat que tenim com a ciutat (polítics, tècnics i ciutadans) en el seu benestar.
- La defensa dels drets de tots els infants, sense cap mena de distinció.
- El reconeixement de la seva capacitat per desenvolupar, amb els suports necessaris, itineraris sociopersonals exitosos i fer una aportació positiva a la ciutat.

Només així aconseguirem que Badalona sigui una ciutat oberta, acollidora, justa i diversa, una ciutat que ofereixi oportunitats vitals a tothom qui vulgui formar-ne part i contribuir a fer-la millor.

També volem aprofitar aquest espai de trobada per celebrar junts el tercer aniversari de la TIAB. Un any més, tornem a bufar espelmes i formular desitjos.

A qui s'adreça

- Membres de la TIAB
- Membres d'altres entitats, serveis o col·lectius que també treballin en l'àmbit de la infància i l'adolescència a la ciutat o que hi estiguin interessats.
- Ciutadania en general

Programa

Benvinguda: Aïda Llauredó Álvarez, regidora de l'Àmbit de Drets Socials i Feminismes, i vicepresidenta de la TIAB.

Taula rodona: "Infants i joves de tota MENA, tots tenen drets!"

Participants: Júlia Martín Badia, doctora en bioètica i ètiques aplicades.

Joves que han migrat sols, però que ja no estan sols: Soufian Horsini, Shakur Yusuf, Ossama Dahrouch i Amrane El Bourkhissi

Modera: Sílvia Navarro Pedreño, secretària tècnica de la TIAB

Tercer aniversari de la TIAB: "Un any més, continuem bufant espelmes, i ja en són tres!"

Per celebrar el tercer aniversari de la TIAB, finalitzat l'acte, es realitzarà un **berenar intercultural** típic de Marroc i de Catalunya, a càrrec de joves migrants sols, ara ja badalonins.

Obertura

- ▶ L'activitat organitzada avui per la TIAB té a veure amb un tema molt complex que reclama la **implicació coordinada dels diferents nivells de l'Administració** (Govern d'Espanya, autonòmic i local), per tal de garantir donar la millor resposta i acollida a uns infants que **són molt vulnerables i que tenen els mateixos drets que qualsevol altre**.
- ▶ Des dels municipis tenim un paper molt important en promoure que la xarxa de la ciutat, en el seu conjunt, sigui el màxim de sensible i acollidora amb aquests infants, i faci un treball imprescindible de **sensibilització ciutadana i pedagògic** davant una realitat que no podem defugir.
- ▶ Només mitjançant **l'apropament a l'altre i la comprensió de quina és la seva realitat, i el diàleg, serà possible construir convivència** i aconseguir que Badalona sigui una **ciutat oberta, acollidora, justa i diversa**, una ciutat que ofereixi oportunitats a tothom qui vulgui formar-ne part i contribuir a fer-la millor.

Aïda Llauradó

Regidora de drets socials i feminismes

El perquè i el com d'aquesta activitat

SOBRE EL QUÈ:

- ▶ La nostra vocació com a TIAB de ser un “lobby pro drets dels infants a la ciutat” i la certesa de que els infants que migren sols i arriben al nostre País són molt vulnerables i necessiten especialment que recordem i defensem que ells també tenen drets.
- ▶ Els vents que bufen a la nostra societat reclamen parlar-ne d'aquesta realitat i visibilitzar-la, des d'un prisma i un relat humà i positiu que pugui contrarestar altres discursos que no ho són tant.

SOBRE EL COM:

- ▶ Mitjançant un espai de diàleg, ja que només des de la capacitat de conversa i d'intercanvi empàtic podem construir convivència.
- ▶ Mitjançant un exercici de reflexió ètica, perquè allò essencial que fa que abordem d'una forma o una altra el tema dels menors que migren sols, passa per interpelar-nos sobre com els mirem i ens relacionem amb ells, sobre per quines pràctiques optem i quines respostes els hi oferim. Més enllà del que diuen les lleis, necessitem uns valors, una sensibilitat, una determinada ètica que posi al centre de tot l'alteritat, el reconeixement de la diferència, l'acollida i la cura, la responsabilitat, la reciprocitat, la trobada amb l'altre com un esdeveniment que ho transforma tot, també a nosaltres mateixos.
- ▶ Mitjançant l'exercici de donar veu als infants i joves que han migrat sols i han arribat a casa nostra (si és que hi ha casa d'algú), perquè tothom parla d'ells, però ningú els hi pregunta com veuen les coses i que pensen o volen o senten o... Apropar-se a l'altre, preguntar: “I tu, qui ets?, ens situa en un espai de coneixement i de reconeixement mutu, a partir del qual estem convençuts que poden canviar en positiu moltes coses.

Fent present també la veu d'algú que avui no hi és aquí

<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190811/hablan-familias-menas-7584447>

L'ÈTICA DE LA HOSPITALITAT I L'ACOLLIMENT DELS ADOLESCENTS MIGRANTS NO ACOMPANYATS

Júlia Martín

Doctora en Bioètica i Ètiques aplicades

Paràbola del pescador

“Un home passeja per la vora del riu, quan s'adona que hi ha un cos humà surant riu avall. En aquell moment, un pescador es llança al riu, arrossega el cos fins al marge, li fa la respiració boca a boca i salva d'aquesta manera la vida d'aquell home. Passats uns minuts, succeeix el mateix, i així una vegada i una altra. Més tard, sura novament un altre cos riu avall. Aquesta vegada el pescador ignora totalment l'home que s'està ofegant i comença a córrer per la vorada riu amunt. L'observador pregunta al pescador: Que està fent? Per que no intenta rescatar aquest home que s'està ofegant? Aquest cop, replica el pescador, me'n vaig riu amunt per veure qui dimonis està tirant aquesta pobra gent a l'aigua.”

Stanley Cohen'

En aquesta paràbola es parla de:

- ▶ **COSSOS:** adolescents migrants sols → persones amb relats
- ▶ **PESCADORS:** professionals de serveis socials → acollir, ajudar i comprendre
- ▶ **OBSERVADORS:** comunitat, passiva o activa?

ELS COSSOS (ELS ADOLESCENTS MIGRANTS)

- Les **etiquetes** (MENAs):
 - Estigmatitzen, perquè posen en relleu la vulnerabilitat i no les capacitats
 - Assumeixen certs termes com a adequats. Ex.: menors com els que “encara no”
- Persones portadors de cultures diferents → persones amb **vivències** culturals diferents

Cossos:

persones menors d'edat, vulnerables, amb vivències culturals diferents a les nostres, però també amb capacitats, expectatives i anhels

Dret a ser cuidat

- ▶ Els joves migrants tenen **dret a ser cuidats**, per dues raons:
 - ▶ Perquè són vulnerables i necessiten protecció
 - ▶ Perquè tenen capacitats i, per tant, dret al suport necessari per exercir-les
- ▶ La cura ha de tenir en compte les 3 dimensions de la **qualitat de vida**
 - ▶ Salut física
 - ▶ Satisfacció vital
 - ▶ Xarxa de suport social
- ▶ Garantir el dret a ser cuidat és essencial per **conscienciar** de:
 - ▶ Necessitat de cuidar-se d'un mateix
 - ▶ Deure de cuidar els altres

ELS PESCADORS (ELS PROFESSIONALS)

Apoderament

- És un **fi** i un **mitjà**: volem joves apoderats
- Els professionals no apoderen els joves, els **ajuden a apoderar-se** a si mateixos

Capacitats

- Cal fomentar capacitats **bàsiques** i capacitats **històrico-conjunturals**
- Per exercir una capacitat cal **competència personal** i **suport de l'entorn**.
- Una capacitat es té quan la persona pot **decidir si l'exerceix o no**.
- Les capacitats s'han de **garantir** encara que després la persona no les utilitzi.

Resiliència

- Capacitat d'afrontar l'adversitat sortint-ne **enfortit**
- Adversitat com a oportunitat per **construir**
- Deixar de sentir-se víctima i ser **protagonista**

Hospitalitat

- Base de l'ètica
- Sinònim d'**acollida**
- Acollim un **rostre vulnerable**, simplement perquè és vulnerable
- **Terme mig** entre indiferència i sobreprotecció
- Són les persones vulnerables les qui **ens escullen com a acollidors** → hi estem lligats
- La relació entre acollidor i acollit és una **relació entre dos subjectes** → l'acollit també ha de tenir cura dels altres

Reconeixement

- **Emocional** → subjecte de necessitats → autoconfiança
- **Legal** → subjecte de drets i deures → autorespecte
- **Social** → subjecte de capacitats → autoestima

autoreconeixement

- Dues idees clau:

- S'ha de reconèixer els joves per **generositat**, sense esperar un retorn, per tal que puguin assolir **estats de pau**
- L'objectiu no és que siguin feliços, sinó que tinguin un grau de **benestar acceptable** que els permeti:
 - Tirar endavant la vida quotidiana
 - Planificar el futur

Habilitats interculturals

- ▶ Conèixer i qüestionar la pròpia cultura, i conèixer les altres cultures
- ▶ Habilitats **comunicatives** per crear vincle apoderador
- ▶ Habilitats de **gestió de conflictes** → ex.: justícia restaurativa

Per a què els hem d'ajudar a apoderar-se?

Projecte vital:

Horitzó que la persona es proposa assolir lliurement per autorealitzar-se.

Requereix:

Autonomia
Suport de l'entorn

ELS OBSERVADORS (LA COMUNITAT)

- ▶ La comunitat no s'ha de limitar a observar, **s'ha d'implicar**:
 - ▶ Els joves han de sentir el seu “ser-en-el-món” com a “**ser-amb-els-altres**”
 - ▶ La comunitat ha de ser una **llar**: un lloc de recolliment, pertinença, proximitat i lleialtat
- ▶ Com?
 - ▶ **Integració** com un procés de transformació de l'individu i del col·lectiu
 - ▶ **Inclusió** com un procés de transformació, també, de l'entorn
 - ▶ **Acomodació** de les necessitats mútues
 - ▶ **Interculturalitat**, no multiculturalitat → espais comuns, propis i íntims

► Com podem traduir tot això a la pràctica?

► Per al reconeixement recíproc:

- **Reflexionar** sobre expectatives mútues i sobre què es poden aportar els uns als altres
- **Compartir** activitats per fer que es percebin entre ells com a persones amb dret a participar i amb capacitats per enriquir l'activitat

► Polítiques

► Centrades en la **persona**:

- Anar a buscar els joves, no esperar que vinguin
- Fomentar que construeixin els propis recursos (cursos de gestió cultural)
- Activitats sense quota, sense habilitats específiques i amb continuïtat
- Ex.: castellers, teatre

ESTIL DE VIDA

► Dirigides a la **comunitat**:

- Xarxa d'acollida (ex.: PEE, Tot Raval) → posar en valor l'àmbit sanitari

Per aprofundir, una lectura

Ètiques de l'èsser-hi

Joan Canimas Brugué

Observatori d'Ètica Aplicada a la Intervenció Social

Hi ha un error que comença a ser massa freqüent: considerar que parlar d'ètica és parlar de drets i deures, i que fer-ho d'ètica aplicada és parlar de dilemes o, a tot estirar, dels problemes que de vegades planteja la posada en pràctica dels drets i deures. Aquesta preeminència i de vegades absolutisme de la deontologia fa que s'oblidin altres expressions de l'ètica, la qual cosa suposa no sols un empobriment de la condició humana, sinó també un perill, per exemple, i en l'àmbit de la infància, la juridicalització. Pensar que la responsabilitat que tenim amb els infants es redueix a una qüestió de drets i deures sol portar a considerar que, al capdavant, tot allò important pot ser, i ha de ser, copsat i regulat per la llei, la normativa i el protocol.

Quins indicadors podrien assenyalar aquest perill de juridicalització? Per exemple, la primacia d'allò jurídic, normatiu i procedimental sobre allò social, educatiu i psicològic, o la importància que pot prendre el concepte protecció. Protegir la infància remet, d'entrada, a un estat de naturalesa hostil al qual el pensament jurídic li agrada recórrer per assenyalar la necessitat de la llei i l'ordre. Protegir els infants dels danys i perills és, no hi ha dubte, cabdal, però no n'hi ha prou. Els infants necessiten molt més que protecció: necessiten que els cuidin, estimin i acompanyin, que algú vetlli, es preocupi i, si cal, se sacrifiqui per ells; aquestes coses, avui, només poden fer plenament la família en un entorn adequat. I per tal que això sigui possible, hi ha d'haver justícia social i econòmica.

Em sembla que hi ha tres grans maneres de dir «ètica». La primera utilitza el terme com a sinònim de moral, com a conjunt de valors i enunciats prescriptius que concreten el que es considera una vida bona i justa. En aquest ús es diu, per exemple, que quelcom no és ètic, en el sentit que és immoral, o es parla del codi ètic d'una entitat en lloc de dir codi deontològic o moral. La segona forma, més acadèmica, diferencia entre moral i ètica: la moral ens diu el que hem de fer, mentre que l'ètica indaga en el per què ho hem de fer, o en el per què no. En aquest ús, l'ètica esdevé la ciència que fonamenta i critica la moral. I, finalment, la tercera forma d'entendre l'ètica fa referència a la manera de ser i d'estar en el món i amb els altres. A les ètiques que pertanyen a aquesta família se les anomena de l'hospitalitat, de la cura, de la compassió, de la responsabilitat, de l'alteritat, de l'estimació, de l'aliança, de béns... i totes comparteixen quelcom que la paraula ésser-hi copsa molt bé. En aquest ús, l'ètica aplicada és molt més que la proclamació i defensa dels drets i deures de les persones, i també és molt més que la fonamentació i crítica de la moral: esdevé una pràctica d'alteritat (E. Levinas), d'hospitalitat (J. Derrida), de responsabilitat (H. Jonas), de compassió (M. Nussbaum), de pietas (G. Vattimo), de relligament (E. Morin) i de deoècia (A. Margalit).

Les preguntes als joves

1. HOLA, EM PRESENTO...

Qui ets, com et presentaries?

2. EL MEU PASSAT...

Perquè vas decidir venir i com ho vas fer?

Què és el que més et va costar deixar allà on vivies?

3. EL MEU PRESENT...

Què esperaves trobar aquí i què has trobat?

Què és el que més t'agrada de viure aquí i què el que menys?

4. EL MEU FUTUR...

Com imagines el teu futur?

Quins suports creus que necessites per aconseguir allò que et proposes que sigui la teva vida en el futur?

5. EL MEU GRANET DE SORRA...

Què penses que podeu aportar els joves que arribeu a Badalona i a Catalunya sols, per contribuir a construir una ciutat i un País millors.

Algunes respostes dels joves

- ▶ Coincideixen que el motiu de migrar va ser cercar una vida millor i tenir oportunitats de futur que no existeixen al seu país, on la vida és molt difícil. Ens expliquen com era la seva vida abans...
- ▶ El que més els hi va costar deixar al seu país va ser, sobretot, la família i els amics, l'àmbit relacional i d'afectes més proper.
- ▶ Esperaven trobar aquí oportunitats per viure i poder estudiar, treballar... Imaginaven que les coses serien difícils, però un cop aquí van descobrir que són encara més difícils del que havien previst.
- ▶ Quan parlen d'allò que més i que menys els hi agrada, ambdues qüestions tenen a veure amb persones que han trobat i amb relacions: valoren sobretot haver conegut persones que els han acollit i ajudat, però també parlen del dur i injust que és trobar persones racistes, que els marginen, desconfien..., sense cap motiu.
- ▶ Comenten com és de dur arribar a un país que no coneixes, sentir-te sol, haver de sobreviure en un entorn tan hostil i ple d'amenaques com és el carrer. Expliquen que hi ha nois que acaben delinquant perquè és la única forma de subsistència i per les males companyies.
- ▶ Imaginen el futur sobretot amb "papers", treball, un habitatge, una família, poder ajudar a la família que van deixar al seu país... En relació al treball, no esmenten cap predilecció en especial. Un dels joves que va estudiar educació social i avui treballa en un servei de suport a joves migrants no acompanyats, explica que mai havia imaginat que aconseguiria el que ha aconseguit, gràcies als suports i al seu esforç.
- ▶ Un problema que plantegen és el fet de que l'Administració, a partir dels 18 anys, no continuï ajudant-los pel fet de que ja són majors d'edat. Hi ha alguns recursos que sí que ho fan, però són encara molt i molt limitats.
- ▶ Comenten que ningú que arriba aquí es planteja el retorn, perquè això es viu com un fracàs. Això és un element de molta pressió.
- ▶ Referent als suports que necessiten per assolir els seus objectius, plantegen sobretot que la gent tingui confiança en ells, i els ajudin a regularitzar la seva situació (legal, laboral...). També els ajuda relacionar-se amb persones d'aquí i poder fer activitats socials "com un més", sense cap discriminació.
- ▶ Pensen que poden aportar a la societat que el ha acollit la seva experiència, les seves ganes de treballar i ajudar a altres persones.

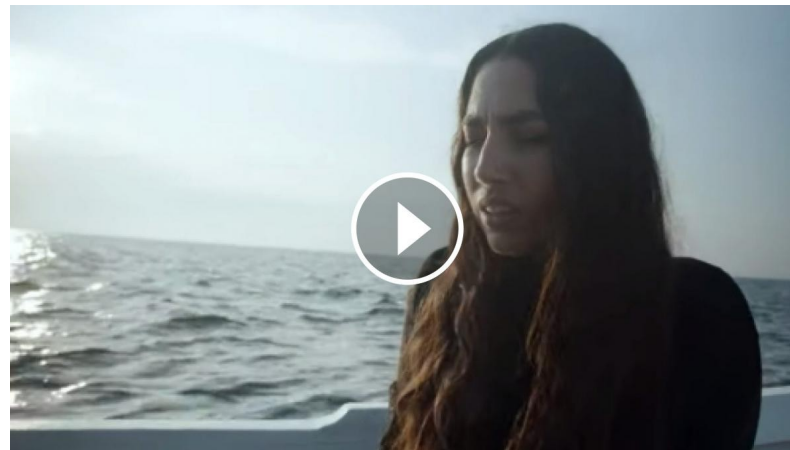
Conclusions

- ▶ Quan ens apropem a allò que passa i ho humanitzem, **posant cara, noms i cognoms a la realitat**, mirant i escoltant a les persones que hi ha darrera, tot té una altra dimensió. Així és més fàcil que ho vivim com **una realitat que també té a veure amb nosaltres, una realitat de la qual som responsables**.
- ▶ Treballar per donar més i millors respostes als menors no acompanyats d'altres països que arriben aquí és una qüestió **de justícia i de responsabilitat**, quelcom que hem de fer **per ells, però també pel bé comú**, perquè l'exclusió que generem avui ben aviat es convertirà en conflicte i malestar, i com a societat no ens ho podem permetre.

Cloenda

Acabem amb música, amb la cançó “**Nana del Mediterráneo**” de **Ma. José Llergo**, una cançó que li dedica als milers d’immigrants que arriben a la nostra ciutat: **“esteu a casa vostra, estem contents de que hi sigueu aquí, comteu amb nosaltres”**.

<https://www.catorze.cat/noticies/etiqueta/Mar%C3%ADA+Jos%C3%A9+Llergo>

Res millor que la calidesa, la cura i la tendresa que tramet una nana per dir als joves migrants no acompanyats que arriben a la nostra ciutat: **“esteu a casa vostra, estem contents de que hi sigueu aquí, comteu amb nosaltres”**.